VEEL GESTELDE VRAGEN
NATURA 2000

1. Algemeen.....1
2. Gebieden.....3
3. Beheerplan.....4
4. Gevolgen.....5
5. Europa.....6
6. Relatie met andere wetgeving.....6
7. Belanghebbende.....7
8. Financiering.....8

1. Algemeen

- *Vanuit welk doel/welke visie wordt Natura 2000 ingesteld?*

Meer natuur, vitale natuur, waar mensen wandelen, fietsen en varen. En ook het leefgebied van onze 40.000 soorten dieren en planten. Het ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit beschermt de natuur door regels op te stellen en zorgt ook dat nieuwe natuur wordt aangelegd.

- *Wat is Natura 2000?*

Natura 2000 is het netwerk van natuurgebieden in de Europese Unie die worden beschermd op grond van de Vogelrichtlijn (1979) en de Habitatrichtlijn (1992). Deze richtlijnen geven aan welke typen natuur en welke soorten precies moeten worden beschermd. De lidstaten wijzen daarvoor speciale beschermingszones aan. Tot op heden hebben de lidstaten meer dan 15.000 gebieden, met een totale oppervlakte van meer dan 420.000 km2 (15 procent van het EU-grondgebied) aangewezen.

- *Welke natuur wordt beschermd met Natura 2000?*

Het gaat zowel om specifieke land- en waterzones (natuurlijke habitats, kortweg habitattypen) als om leefgebieden van specifieke soorten (habitats van soorten). Elke lidstaat wijst een selectie van gebieden aan waar deze bijzondere habitattypen en soorten voorkomen.

- *Hoe werkt Natura 2000?*

De Natuurbeschermingswet kent voor de Natura 2000-gebieden een vergunningenstelsel en beheerplannen. Hiermee is een zorgvuldige afweging (habitattoets) gewaarborgd rond het gebruik van natuurgebieden die gevolgen kunnen hebben voor Natura 2000-gebieden en hun natuurwaarden. Activiteiten en projecten mogen alleen plaats vinden als er geen afbreuk wordt gedaan aan de

- aan dit document kunnen geen rechten worden ontleend -

beschermde natuurwaarden. De beheerplannen staan garant voor een breed gedragen gebiedsgerichte aanpak waarbij zowel ecologie als gebruik hun plek vinden.

- *Wat is de doelstelling van Natura 2000?*

De biodiversiteit loopt wereldwijd sterk terug. Om de biodiversiteit te waarborgen wil LNV bedreigde en waardevolle habitattypen en soorten in stand houden en zo nodig herstellen. De Natura 2000-gebieden zijn hiervoor geselecteerd. Met de Nederlandse bijdrage aan Natura 2000 wordt voorkomen dat de natuur verder achteruitgaat. Natura 2000 (Vogelrichtlijn en de Habitatrichtlijn) is het Europees ecologisch netwerk van natuurgebieden waar alle lidstaten van Europa aan bijdragen. Behoud en herstel van de biodiversiteit in de Europese Unie is het doel.

- *Tot wanneer loopt Natura 2000?*

Er is geen einddatum. Eenmaal aangewezen gebieden blijven in principe voor altijd als natuurgebied voortbestaan.

- *Wie heeft Natura 2000 bedacht?*

De richtlijnen die ten grondslag liggen aan Natura 2000 zijn in Brussel bedacht door de Europese Commissie. Hier heeft Nederland ook aan meegedacht en in sommige opzichten ook als voorbeeld gediend, omdat Nederland immers al heel lang een eigen Natura 2000 heeft, de Ecologische Hoofdstructuur (EHS).

- *Waarom is er ook nog de Ecologische Hoofdstructuur (EHS)?*

De EHS is een netwerk van natuurgebieden in Nederland. In nationaal beleid is vastgelegd welke natuur hierbinnen valt: alles wat Nederland belangrijk vindt, maar wat vanuit Europess oogpunt misschien niet zou wordenbeschermd. Binnen het EHS-netwerk vallen de Natura 2000-gebieden. Natura 2000 levert in die zin dus geen nieuw areaal natuur op. Wel beschermt Natura 2000 soms op grond van andere natuurwaarden dan de EHS doet en is het beschermingregime iets strenger.

- *Wie is er verantwoordelijk voor de uitvoering van Natura 2000?*

In principe iedereen: gebruikers, eigenaren, recreanten etc. Iedereen moet zaken die schadelijk kunnen zijn voor de beschermde natuur nalaten. Ga je toch iets doen wat mogelijk schadelijk kan zijn dan is een vergunning verplicht. Een vergunning wordt uiteraard alleen gegeven als het zeker is dat er geen schade op zal treden. Dit is het voorzorgsbeginsel waarmee de natuur wordt veiliggesteld. Wat ook logisch is, want vaak neemt bij natuur ‘gedane schade geen keer’. De provincies zijn verantwoordelijk voor de vergunningverlening.

- aan dit document kunnen geen rechten worden ontleend -

2. Gebieden

- *Om welke gebieden gaat het precies?*

Op de website van het ministerie van LNV (www.minlnv.nl) staan alle Natura 2000-gebieden (voorheen de Vogelrichtlijngebieden en de Habitatrichtlijngebieden). Daarnaast kent Nederland nog Natuurmonumenten. Daar waar de Natuurmonumenten samenvallen/overlappen met een Natura 2000-gebied verliest het gebied zijn status als Natuurmonument.

- *Hoe verloopt het traject van aanwijzing tot Natura 2000-gebied?*

Op dit moment (voorjaar 2006) wordt het aanwijzen van 162 Natura 2000-gebieden voorbereid. De conceptaanwijzingen met begrenzingsvoorstellen en een overzicht van te beschermen natuurwaarden (instandhoudingsdoelstellingen) zijn met provincies, gemeenten, waterschappen koepelorganisaties besproken.
Medio september volgt dan de formele procedure waarbij de aanwijzingsbesluiten ter inzage worden gelegd. Iedereen kan dan een zienswijze indienen. Het ministerie van LNV zal daarna een reactie geven op de zienswijzen en vertellen wat ze ermee heeft gedaan. Tegelijk worden de definitieve aanwijzingsbesluiten gepubliceerd.

- *Komen er nog nieuwe Natura 2000-gebieden bij?*

Nee.

- *Kunnen er gebieden afvallen en zo ja, waarom?*

Eigenlijk kan dat niet, omdat het doel is de natuur in de nu aan te wijzen gebieden te behouden. Mocht een gebied onverhoopt toch zijn waarde verliezen in termen van natuur, dan kan het gebied van de lijst worden verwijderd.

- *Voor hoeveel jaar geldt de aanwijzing tot Natura 2000 gebied?*

Voor altijd.

- *Hoe wordt gecontroleerd of men zich in een aangewezen gebied aan de Natura 2000-regels houdt?*

Hiervoor wordt een controle en handhavingsplan opgesteld. De provincies en LNV en politie en terreinbeheerders zullen hier op toezien.

- aan dit document kunnen geen rechten worden ontleend -

3. Beheerplan

- *Wie stelt het beheerplan vast?*

De provincies of LNV. Bij het opstellen van beheerplannen worden belanghebbenden, zoals eigenaren en andere rechthebbenden betrokken. Na de vaststelling van het beheerplan door de provincie of LNV volgt een inspraakprocedure op grond van de Algemene wet bestuursrecht. Iedereen heeft dan de mogelijkheid tot inspraak. Inmiddels is de Handreiking Beheerplannen gepubliceerd (zie www.minlnv.nl/natuurwetgeving). In de bijlage wordt aangegeven wie vooralsnog het voortouw heeft. Dit komt er kort gezegd op neer dat als een rijkspartner voor meer dan de helft eigenaar of beheerder is (Rijkswaterstaat, Defensie, LNV, Staatsbosbeheer of Domeinen) de verantwoordelijkheid voor het opstellen voor rekening komt van het Rijk. In alle andere gevallen, ook de twijfelgevallen, neemt de provincie het voortouw. Er zullen daarover nog bestuurlijke afspraken worden gemaakt.

- *Op basis waarvan wordt een Natura 2000-gebied beheerd?*

De provincies stellen de beheerplannen op. Voor beheerplannen voor Natura 2000-gebieden die worden beheerd door of onder verantwoordelijkheid vallen van de staat is het Rijk verantwoordelijk. De beheerplannen worden opgesteld in nauw overleg met eigenaren, gebruikers en de betrokken andere overheden (gemeenten, waterschappen en provincies, deze laatste als het beheerplan wordt vastgesteld door de minister).

Beheerplannen voor Natura 2000-gebieden zijn van groot belang omdat daardoor duidelijker wordt welke activiteiten wel en niet mogen in en om de richtlijngebieden en omdat in de beheerplannen staat beschreven hoe het behoud en eventueel herstel van de natuurwaarden waarvoor het gebied is aangewezen, zal worden bereikt.

- *Wat wordt de status van alle lopende beheerplannen van diverse eigenaren als de Natuurbeschermingswet 1998 van kracht wordt en nieuw beheerplannen moeten worden opgesteld?*

In beide gevallen gaat het om beheerplannen. De beheerplannen voor Natura 2000-gebieden hebben echter een wettelijke status. Het werkt in het voordeel van alle partijen als er al een beheerplan op tafel ligt, zodat het bevoegd gezag niet helemaal opnieuw hoeft te beginnen. Een verstandig bevoegd gezag zal voortborduren op bestaande plannen. Een beheerplan dat is vastgesteld op grond van artikel 14 van de oude Natuurbeschermingswet behoudt zijn gelding gedurende de periode waarvoor het plan is aangegaan.

- aan dit document kunnen geen rechten worden ontleend -

- *Voor wie geldt de verplichting een beheerplan op te stellen; wanneer moet zo'n plan gereed zijn en wat zijn de consequenties als dit nog niet het geval is?*

Als het Rijk het feitelijk beheer voert (dat kan zijn Staatsbosbeheer, Defensie, Rijkswaterstaat of Dienst der Domeinen) wordt het Rijk geacht het beheerplan vast te stellen. In andere gevallen zijn Gedeputeerde Staten daartoe bevoegd. Zij zijn verantwoordelijk voor het doen opstellen van het plan. Het staat hun vrij een partij te kiezen die het plan opstelt. De Natuurbeschermingswet 1998 schrijft voor dat er sprake moet zijn van een beheerplan, drie jaar na het gereedkomen van het aanwijzingsbesluit. Als dat niet gebeurt, zal LNV het op bestuurlijk niveau, betrokken bevoegd gezag hierop aanspreken. Ook bestaat de mogelijkheid dat een belanghebbende een bezwaarschrift indient en als daartoe aanleiding bestaat vervolgens beroep instelt wegens het niet tijdig nemen van het besluit

4. Gevolgen

- *Wat gebeurt er als de doelstellingen niet wordt gehaald?*

Als het erop lijkt dat de doelstellingen niet gaan worden gehaald, bijvoorbeeld als een populatie vogels ondanks de bescherming toch kleiner wordt, dan is Nederland verplicht om maatregelen te nemen om deze ontwikkeling te keren. In sommige gevallen zal dat niet werken, bijvoorbeeld bij klimaatverandering of als trekkende soorten in het buitenland negatief worden beïnvloed. Er zijn dan geen sancties.

- *Hoe flexibel is de wet als blijkt dat de populatie van een bepaalde soort terugloopt door bijvoorbeeld klimatologische veranderingen?*

De instandhoudingsdoelstellingen zijn allesbepalend. Wel zullen zij zodanig worden geformuleerd dat 'er enige rek in zit' waardoor tegemoet wordt gekomen aan speciale situaties. Mocht blijken dat de situatie zodanig is veranderd dat het niet meer reëel is de eerder afgesproken doelstelling na te streven, zal de doelstelling in overleg met de Europese Commissie moeten worden aangepast.

- *Gaat Nederland op slot?*

Nee, Nederland gaat niet op slot. Wel zal Nederland anders om moeten gaan met natuurwaarden. Bij alles wat wordt gebouwd of gedaan, moet worden afgevraagd of dat niet schadelijk is voor beschermde natuurwaarden.

- *Wat mag niet meer in een Natura 2000-gebied?*

In, maar ook rondom, een Natura 2000-gebied is het verboden dingen te doen die de natuurwaarden waarvoor het gebied is aangewezen negatief beïnvloeden. Tal van activiteiten die nu al in en rondom de gebieden plaatshebben kunnen gewoon doorgaan. Voor nieuwe projecten ligt dat anders. Iets bouwen in een Natura 2000-gebied zal bijvoorbeeld niet altijd meer kunnen. Hier is ook van groot belang over

- aan dit document kunnen geen rechten worden ontleend -

wat voor een gebied je het hebt. Een Natura 2000-gebied op zee iets anders dan een stuk heide.

- *Wat is nog wel toegestaan?*

Alles wat zich goed verdraagt met de natuurwaarden kan gewoon doorgaan. Voor elk Natura 2000-gebied worden nog beheerplannen opgesteld. In deze plannen komt te staan hoe de natuurwaarden behouden danwel verbeterd gaan worden. Ook wordt in deze plannen meteen gekeken hoe verschillende activiteiten zich hiermee verhouden en of ze wel of niet door kunnen gaan.

5. Europa

- *Hebben andere (Europese) landen ook Natura 2000*

Ja, alle andere lidstaten hebben Natura 2000.

- *Is Natura 2000 een gevolg van Europese wetgeving?*

Ja, Natura 2000 is het Europees ecologisch netwerk van natuurgebieden waar alle lidstaten van Europa aan bijdragen. Behoud en herstel van de biodiversiteit in de Europese Unie is het doel.

6. Relatie met andere wetgeving

- *Waar valt Natura 2000 onder?*

Natura 2000 is de naam van alle gebieden die aangewezen zijn op grond van de Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn. In Nederland zijn deze richtlijnen vertaald in de Natuurbeschermingswet.

- *Hoe verhouden de Vogelrichtlijn en de Habitatrichtlijn, de Flora- en faunawet en de Natuurbeschermingswet zich tot Natura 2000?*

De Vogelrichtlijn en de Habitatrichtlijn zijn in Nederland vertaald in de Flora- en faunawet en in de Natuurbeschermingswet. De eerste regelt hoe in heel Nederland moet worden omgegaan met beschermde soorten, de tweede regelt hoe gehandeld moet en mag worden in en rondom specifieke natuurgebieden. Deze gebieden liggen overigens allemaal (voor 99 procent) in de EHS (Ecologische Hoofdstructuur), het Nederlandse ecologische netwerk.

De Flora- en faunawet en de Natuurbeschermingswet beschermen de natuur: de verschillende soorten dieren en planten én de gebieden waar ze leven. De wetten regelen dat mensen op tijd rekening houden met de natuur als ze bijvoorbeeld buiten aan het werk gaan. Als het even kan krijgen woningbouw, wegenaanleg, landbouw of industrie volop de ruimte. Maar ook planten en dieren hebben ruimte

- aan dit document kunnen geen rechten worden ontleend -

nodig. Daarom krijgt natuur op bepaalde plekken voorrang. En als het écht nodig is kan de overheid een bouwproject zelfs stilleggen om de natuur te beschermen. Maar wie op tijd onderzoekt wat wel en niet kan in een bepaald gebied, komt niet in zulke problemen.

- *Komt de status van een gebied, dat nu de status van beschermd- of staatsnatuurmonument heeft, straks te vervallen?*

Tot 1 oktober 2005 kon een gebied én staatsnatuurmonument én Natura 2000-gebied zijn. Dat kan straks niet meer. Het wordt dan of een beschermd natuurmonument of een Natura 2000-gebied. De natuurwaarden waarvoor zo'n natuurmonument werd aangewezen, blijven in de nieuwe situatie beschermd. Ook de Natura 2000-gebieden blijven beschermd via de gewijzigde Natuurbeschermingswet 1998.

- *Wordt in de aanwijzingsbesluiten ook rekening gehouden met de Kaderrichtlijn water?*

Volgens de Natuurbeschermingswet 1998 moet een beheerplan voor Natura 2000-gebieden worden opgesteld. Als het rijkswateren betreft, sluit de Natuurbeschermingswet 1998 een combinatie met een beheerplan voor de Kaderrichtlijn water niet uit. In elk geval wordt gestreefd naar een optimale afstemming van de beheerplannen op grond van de Vogel- en Habitatrichtlijn en de stroomgebieds-beheerplannen op grond van de Kaderrichtlijn water.

7. Belanghebbende

- *Wie zijn belanghebbenden/betrokkenen bij Natura 2000?*

In elk geval alle grondeigenaren en gebruikers. Maar ook waterschappen, gemeenten, provincies, land- en tuinbouworganisatie, terreinbeheerders, natuur- en milieuorganisaties etc.

- *Welke gevolgen heeft Natura 2000 voor grondeigenaren en gebruikers?*

Handelingen die schadelijk kunnen zijn voor de natuurwaarden op grond van Natura 2000, mogen niet worden uitgevoerd zonder vergunning.

- *In welke mate en op welke wijze hebben betrokkenen in de gebieden, zoals ondernemers, grondeigenaren, bewoners inspraak gehad?*

Eind 2005 en begin 2006 is er met provincies, gemeenten, waterschappen, ministeries, LTO en andere koepelorganisaties gesproken over de aan te wijzen gebieden, hun begrenzingen en de natuurwaarden waarvoor ze aangewezen gaan worden. Alle reacties zijn meegenomen en op dit moment bereidt het ministerie concept-aanwijzingsbesluiten voor. Deze zullen naar verwachting medio juni naar de Tweede Kamer worden gestuurd en medio september ter inzage worden gelegd.

- aan dit document kunnen geen rechten worden ontleend -

Iedere belanghebbende kan dan gedurende zes weken een zienswijze indienen. LNV verwerkt deze zienswijze en komt daarna met de definitieve aanwijzingsbesluiten en een nota waarin is aangegeven wat er met de zienswijze is gedaan en waarom.

- *Wat is de rol van gemeenten en provincies m.b.t. Natura 2000?*

De provincie heeft de rol van bevoegd gezag. Dit betekent dat elke provincie zelf verantwoordelijk is voor de gebieden binnen haar provinciegrenzen: vergunningverlening, opstellen beheerplannen, handhaving, controle, beheer etc. etc. Gemeente hebben hierbij ook een belangrijke rol omdat zij aan de basis staan van het ruimtelijk ordeningsbeleid en voor veel vergunningen het burgerloket vormen. In de praktijk moeten gemeenten en provincies hierbij dus goed samenwerken.

8. Financiering

- *Wie betaalt de uitvoering van Natura 2000?*

De rijksoverheid betaalt het grootste deel van de uitvoering (vergunningverlening en beheer). Maar ook de provincies, gemeenten, waterschappen en terreinbeheerders betalen een hoop. Tot slot zullen ook initiatiefnemers/vergunningaanvragers kosten maken en in die zin bijdragen.

- *Als er voor een betrokkene in een bepaald gebied grote nadelige gevolgen kleven aan de aanwijzing tot Natura 2000-gebied, is er dan financiële compensatie mogelijk?*

Als er nadelige gevolgen uit toepassing van de wet voortvloeien die echt buiten-proportioneel zijn, kan een beroep worden gedaan op de schadevergoedingregeling die de wet kent. Het bevoegd gezag is daarbij aanspreekpunt.

- aan dit document kunnen geen rechten worden ontleend -